

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B.B.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej B.B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 10 listopada 2022 r., VI ACa 941/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi

kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 listopada 2022 r. (sygn. akt VI ACa 941/21) pełnomocnik powoda, sformułował zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego oraz procesowego, koncentrując się w szczególności na ocenie statusu konsumentkiego powoda, pominięciu zgłoszonych wniosków dowodowych oraz zastosowaniu rygorów procesowych w sposób, który – zdaniem skarżącego – nie uwzględniał konstytucyjnych gwarancji rzetelnego procesu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przyczynach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 oraz pkt 4 k.p.c., co doprecyzowano w uzasadnieniu wniosku.

Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego, skuteczne powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga wykazania potrzeby dokonania wykładni konkretnego przepisu prawa, który budzi rzeczywiste i poważne wątpliwości interpretacyjne lub wywołuje rozbieżności w orzecnictwie. Konieczne jest określenie zakresu wykładni, wskazanie trudności interpretacyjnych oraz wykazanie, że treść i znaczenie danego przepisu nie zostały dotychczas dostatecznie wyjaśnione, bądź istnieje potrzeba zmiany utrwalonej linii orzeczniczej. Jeżeli skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, niezbędne jest przytoczenie konkretnych rozstrzygnięć, ich analiza oraz wskazanie, że rozbieżność wynika z odmiennej wykładni danego przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Wątpliwości te powinny być aktualne także w chwili rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Natomiast w odniesieniu do przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, spełnienie tej przesłanki ma miejsce wyłącznie wtedy, gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przez „oczywistą zasadność” rozumie się sytuację,

w której trafność zarzutów naruszenia prawa materialnego lub procesowego przez sąd drugiej instancji wynika wprost (*prima facie*) z treści skargi, bez potrzeby prowadzenia pogłębionej analizy prawniczej. Dotyczy to zatem wyłącznie uchybień o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, zastosowaniu przepisu, który utracił moc obowiązującą, bądź jego oczywiście błędnym zastosowaniu do ustalonego stanu faktycznego. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19).

Postępowanie kasacyjne – poza sytuacją określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

W ramach pierwszej z przyczyn (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), skarżący powołał się na potrzebę wykładni art. 353¹ k.c. w zakresie określenia granic swobody umów. Stwierdził, że wykładnia tego przepisu budzi wątpliwości w odniesieniu do możliwości uznania umowy kredytu zawartej z przedsiębiorcą za nieważną, gdy zawiera ona postanowienia przewidujące waloryzację świadczeń do waluty obcej. Wskazano również na domniemaną niejednolitość orzecniczą dotyczącą definicji konsumenta, choć przepis art. 22¹ k.c. nie został jednoznacznie wskazany jako wymagający interpretacji. Argumentacja została powiązana z oceną statusu konsumentckiego powoda, przy czym nie przedstawiono spójnego i pogłębionego

wyvodu prawnego, który wykazywałby rzeczywiste trudności interpretacyjne w stosowaniu art. 22¹ k.c., ani też nie powołano rozstrzygnięć sądowych dokumentujących sprzeczność wykładni. Tymczasem, zgodnie z jednolitą linią orzecniczą Sądu Najwyższego mającą oparcie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej status konsumenta (w znaczeniu art. 22¹ k.c.) determinowany jest celem czynności prawnej oraz jej związkiem z działalnością zawodową lub gospodarczą, ocenianym na chwilę zawarcia umowy (kryterium funkcjonalne). Kierunek ten znajduje potwierdzenie w licznych rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego oraz w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. m.in. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, wyroki Sądu Najwyższego: z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 14 marca 2025 r., II CSKP 165/23, z 28 lutego 2025 r., II CSKP 1323/24, z 31 stycznia 2025 r., II CSKP 1791/22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 marca 2025 r., I CSK 1715/24, z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 2129/24, z 25 kwietnia 2025 r., I CSK 1464/24, z 28 listopada 2024 r., I CSK 2866/23, z 21 kwietnia 2023 r., I CSK 5082/22 i powołane tam orzecznictwo, a także wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z 8 czerwca 2023 r., C-570/21, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie - Polska) - I.S., K.S./YYY S.A., ECLI:EU:C:2023:456; z 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B.,U.B., M.B. przeciwko X S.A.,ECLI:EU:C:2023:216, z 23 listopada 2023 r., C-321/22, ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A., ECLI:EU:C:2023:911).

Powołane przez skarżącego rozstrzygnięcia dotyczące przeciwstawnych linii wykładni w zakresie art. 353¹ k.c. w odniesieniu do kredytów zawartych z przedsiębiorcami są orzeczeniami sądów powszechnych. Należy wskazać, że wykładnia art. 353¹ k.c. w odniesieniu do umów kredytowych zawierających postanowienia indeksacyjne do walut obcych zawartych z przedsiębiorcami i warunków, od których zależy uznanie tych umów za nieważne była już przedmiotem pogłębionych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 50 i z 12 kwietnia 2023 r., II CNPP 11/22). Z treści tych orzeczeń wynika, że okoliczność, iż określone postanowienie umowne przyznaje się - w obrocie

konsumenckim - abuzywny charakter, nie ma bezpośredniego przełożenia na ocenę jego skutków w relacjach pozbawionych konsumenckiego charakteru. Konsument jest chroniony w sposób szczególny przed nadużyciami swobody kontraktowej, toteż postanowienie takie może okazać się dopuszczalne w relacji umownej o zawodowym charakterze jako odpowiadające profesjonalnemu statusowi kontrahentów. Nie zawsze więc sytuacja, w której w umowie zawartej przez bank ze stroną niebędącą konsumentem, w której jednej ze stron pozostawiono możliwość kształtowania rozmiaru świadczenia, oznacza, że takie postanowienie umowne jest sprzeczne z naturą stosunku prawnego (zobowiązania) albo pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Wykonanie tego uprawnienia umownego banku może bowiem być kształtowane nie tylko samą treścią postanowień umowy i postanowień regulaminu banku, ale również innymi czynnikami, zgodnie z art. 56 k.c., a które ograniczą i kształtują sposób realizacji tego uprawnienia przez bank. Może być też jednak i tak, że postanowienie to, z racji swoich cech, poza obrotem konsumenckim zostanie zakwalifikowane jako godzące w zasady współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) lub kolidujące z naturą stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.). Nieważność postanowienia umowy kredytu ze względu na uprawnienie banku do jednostronnego oznaczenia kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy i ustalenia wysokości rat kredytu nie przesądza jednak o nieważności umowy kredytu. Ograniczenia swobody umów oparte na kryterium zasad współżycia społecznego i właściwości (natury) stosunku prawnego, w zakresie, w jakim przeciwdziałają nadużyciu silniejszej pozycji kontraktowej, nie mają na celu unicestwienia w całości umowy, której elementem stały się narzucone przez stronę silniejszą postanowienia umowne, lecz dążą do zabezpieczenia równości stron umowy, z poszanowaniem ich prawnych i ekonomicznych interesów. W związku z tym dopuszczono w powołanych orzeczeniach możliwość eliminacji powstałych luk w umowie w postaci braku ustaleń co do kursu pozwalającego dokonywać przeliczeń złotego do waluty obcej przez analogiczne zastosowanie norm odsyłających do kursu średniego odpowiedniej waluty obcej ustalanego przez NBP (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79).

Sądy obu instancji ustaliły, że przedmiotem transakcji była nieruchomość o typowo komercyjnym przeznaczeniu – teren przemysłowo-składowy zabudowany halą, barakiem i wiatą, a powód, pomimo wyznaczonego terminu, nie przedstawił żadnych twierdzeń ani dowodów wskazujących na konsumencki cel zawarcia umowy kredytowej. Ocena została dokonana na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego (umowa kredytowa, akt notarialny, plan zagospodarowania przestrzennego), z poszanowaniem zasady rozkładu ciężaru dowodu, wynikającej z art. 6 k.c. Argumentacja w uzasadnieniu wniosku ma charakter polemiczny wobec oceny stanu faktycznego, lecz nie wykazuje potrzeby wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Sprowadza się do polemiki z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy *meriti* – w szczególności co do celu zawarcia umowy kredytowej – co pozostaje poza zakresem wykładni prawa. W odniesieniu natomiast do potrzeby wykładni art. 353¹ k.c., to nie zachodzi obecnie taka potrzeba ze względu na istniejące w tym zakresie wypowiedzi Sądu Najwyższego. Oznacza to, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie zachodzi. Niezależnie jednak od tej oceny należy zauważyć, że w podstawach skargi kasacyjnej w ogóle nie zawarto zarzutu naruszenia art. 353¹ k.c. Nie spełnia tego wymagania powołanie określonego przepisu prawa materialnego lub procesowego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania lub w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sad Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną m.in. w granicach podstaw kasacyjnych.

W odniesieniu do przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z treści uzasadnienia wniosku wynika próba powiązania wskazanych uchybień proceduralnych – dotyczących pominięcia pisma z 2 lipca 2021 r., zastosowania rygorów z art. 207 § 6 i art. 217 § 1 k.p.c. oraz braku pouczenia co do obowiązku zajęcia stanowiska – z twierdzeniem o istotnym wpływie tych uchybień na wynik sprawy. Skarżący wskazuje, że występuje jako konsument, podnosząc w związku z tym, iż sądy orzekające nie powinny stosować rygorów wobec osób nieprofesjonalnych. W uzasadnieniu wniosku pojawia się wątek dotyczący pominięcia spóźnionych dowodów. Odnosząc się do tego aspektu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zauważyć, że skarga kasacyjna zawiera niedopuszczalne, ze

względu na unormowanie art. 398³ § 3 k.p.c., zarzuty naruszenia prawa procesowego, tj. art. 229 k.p.c. i art. 233 k.p.c. Zarzuty te wprost zmierzają do podważenia oceny dowodów Sądów *meriti* i dokonanych przez nich ustaleń faktycznych. Również wadliwie skonstruowano zarzuty naruszenia pozostałych przepisów prawa procesowego, wskazując przepisy wprost odnoszące się do sądu pierwszej instancji, bez odniesienia się do naruszenia przez Sąd drugiej instancji właściwych przepisów mających zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Tymczasem przedmiotem oceny w postępowaniu kasacyjnym są uchybienia sądu drugiej instancji, a jedynie pośrednio błędy proceduralne sądu pierwszej instancji. Niezależnie od tych wad, które same w sobie wykluczają możliwość uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnionej, dodatkowo należy wskazać, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie rozwija bliżej tych zarzutów w sposób pozwalający na ocenę, że doszło do istotnego naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy. Brakuje pogłębionej analizy prawnej oraz wskazania normy procesowej, która zostałaby uchybiona w sposób widoczny *prima facie*. Argumentacja skarżącego koncentruje się na przebiegu postępowania, co nie spełnia kryterium „oczywistej zasadności” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., rozumianej jako trafność zarzutów widoczna *prima facie* – bez konieczności pogłębionej analizy. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy pozostaje związany ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji i nie dokonuje ich weryfikacji ani nie prowadzi postępowania dowodowego. Argumentacja ukierunkowana na rekonstrukcję faktów lub ich odmienną ocenę nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej – również w zakresie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Dodatkowo, w uzasadnieniu wskazano pozew wniesiony przez pozwanego w odrębnej sprawie (sygn. akt XXVIII C 255/23, z 30 grudnia 2022 r.) jako dowód na uznanie przez bank statusu konsumentckiego powoda. Jednak – jak wynika z odpowiedzi na skargę kasacyjną – pozew ten został cofnięty, co zgodnie z art. 203 § 2 k.p.c. skutkuje eliminacją jego skutków procesowych i wyklucza możliwość oparcia się na nim jako źródle dowodowym w niniejszym postępowaniu. Okoliczność ta tylko wzmacnia ocenę, że wniosek o przyjęcie skargi nie zawiera

twierdzeń ani materiału uzasadniającego potrzebę wykładni prawa lub spełnienie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie spełnia zatem żadnej z przesłanek przyjęcia do rozpoznania, wskazanych przez powoda we wniosku.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[SOP]